

LOPEND VUUR

jaargang 14 ■ nummer 1 ■ maart 2008 ■ prijs € 2,50

IN DIT NUMMER O.A.

Een bollen-boerenland-pad
in Zijpe

Bergwandelen in Nederland

De Etersheimerbraakmolen

Strijd om openhouden
spoorwegovergangen

Lopend Vuur route:
Groesbeekse paden

Klompenpaden in de
Ijsselvallei

Van het bestuur

TeVoet kijkt terug op een geslaagde Fiets- en Wandelbeurs, begin februari in de RAI. De vereniging heeft weer een aantal nieuwe leden kunnen inschrijven.

In de TeVoet-stand was het beide beursdagen een drukte van belang: veel discussies met wandelaars over zaken die de aandacht verdienen, suggesties e.d. Enthousiaste reacties ook. Verder zijn nuttige contacten gelegd met andere partijen, om samen met hen te werken aan meer en vooral betere wandelpaden. Het werk van TeVoet zit er zeker nog niet op, zoveel werd wel duidelijk.

Voor de boerenlandpaden lokten reacties uit. Niet toevallig, want TeVoet-bestuurslid Harry Benschop verzorgde op de beurs twee maal een lezing over dit onderwerp, een van de actiepunten van TeVoet. Zo'n tweehonderd beursgangers kwamen erop af om meer informatie over dit onderwerp te krijgen. Voor een aantal van hen was dit aanleiding om zich op te geven als lid van TeVoet. Ook de Lopend Vuur-special van afgelopen september over boerenlandpaden vond gretig aftrek.

Op nog een plaats op de beurs kwam het gesprek meermalen op de activiteiten van TeVoet. Zeven TeVoeters informeerden andere wandelaars over verre bestemmingen als Zwitserland, Ierland, Finland en het zelfs het Kaap-Verdische wandeleiland bij uitstek, Santo Antão. Met hun wandelervaringen konden zij reizigers in spe zeer nuttige tips geven, enthousiast maken en soms ook afraden om naar hun 'wandelland' te gaan. Tot wel vijftig gesprekjes per dag per land zijn genoteerd, waarbij vooral werd gewaardeerd dat het niet-commercieel getint was.

Wie volgend jaar op de Wandelbeurs (28 februari en 1 maart) over zijn wandelervaringen – en iets over de reis- en overnachtingsmogelijkheden – 'ver weg' wil vertellen, kan nu al contact opnemen met het secretariaat. Het is een leuke ervaring, en je kunt en passant ook TeVoet in het zonnetje zetten.

Kees Rotteveel

INHOUDE

Een bollen-boerenland-pad in Zijpe	3
De nieuwjaarswandeling bij Gouda	4
Bergwandelen in Nederland	6
Hek om Loonse en Drunense Duinen	7
Strijd om openhouden spoorwegovergangen	8
Lopend Vuur route: Groesbeekse paden	9
Klompenpaden in de IJsselvallei	13
De Dommeloovers	14
Op pad met de pont: Rhoons Veer	15
Wierde en Dijk	15
De Etersheimerbraakmolen: een uniek monument	16
Gevolgen voor recreatief medegebruik ecoducten?	17
Recenties	18
Activiteitenkalender	19

Lopend Vuur is het ledenblad van TeVoet, vereniging van wandelaars. Het verschijnt vier keer per jaar.

Ledenadministratie

Hans Dannis, Ruskenstuk 11, 7943 JL Meppel
Tel. 0522-260205, ledenadministratie@tevoet.nl

Redactie

Redactieadres: Heenpolderplantsoen 20, 2807 LT Gouda
Tel. 0182 689712, redactie@tevoet.nl

TeVoet, vereniging van wandelaars

- voor meer en betere onverharde wandelmogelijkheden,
- voor behoud en herstel van cultuurhistorische paden.

Meer informatie op www.tevoet.nl

Het lidmaatschap van TeVoet bedraagt € 15,- per jaar.

Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 november schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie.

TeVoet is aangesloten bij de Stichting Wandelplatform-LAW.

Bestuur TeVoet

Kees Rotteveel, voorzitter
Dirk van Kekem, secretaris.
Tuinstraat 54, 3732 VM De Bilt
info@tevoet.nl
Hans Dannis, penningmeester
Harry Benschop

Regiocoördinatoren

TeVoet werkt met contactpersonen in de regio:

Groningen

Paul Wesselius, Regentessestraat 73, 9717 MG Groningen,
Tel. 050-3120917, groningen@tevoet.nl

Friesland

Ben Rutten, Greate Buorren 15, 9024 EJ Weidum,
Tel. 058-2519299, friesland@tevoet.nl

Drenthe

vacature
drenthe@tevoet.nl

Overijssel

Herma Bijenhof, Spade 47, 7672 AD Vriezenveen
Tel. 0546-800373, overijssel@tevoet.nl

Flevoland

Jan Frederik Lubbers, Siriusstraat 3, 8303 ZZ Emmeloord
Tel. 0527-697706, flevoland@tevoet.nl

Gelderland

vacature
 Gelderland@tevoet.nl

Utrecht

Ineke Therauf, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht
Tel. 030-2730658, utrecht@tevoet.nl

Noord-Holland

Fred Triep, Zonhovenstraat 29, 1066 MA Amsterdam
Tel. 020-6155502, noord-holland@tevoet.nl

Zuid-Holland

Jaap Mels, Leeuwerikstraat 2, 2333 VX Leiden
Tel. 071-5171081, zuid-holland@tevoet.nl

Zeeland

Pieter van Rijswijk, Bruelstraat 10, 4421 CR Kapelle
Tel. 0113-343475, zeeland@tevoet.nl

Noord-Brabant

Harry Benschop, Voldijnseweg 2, 5091 KK Oost West en Middelbeers
Tel. 013-5902960 of 06-12498305, noord-brabant@tevoet.nl

Limburg

vacature
limburg@tevoet.nl

Aan deze Lopend Vuur werkten mee:

Harry Benschop
Eeffien Huizing
Rob de Jong
Henk Krikke
Josien van der Laan
Jan Frederik Lubbers
Dré Rennen
Kees Rotteveel
Marijke van Steenis
Paul Wesselius

Vormgeving en opmaak: Sanders Et van Dam Reclame, Utrecht

Extra exemplaren van dit nummer van Lopend Vuur kunnen worden besteld door overmaking van € 4,00 (incl. verzendkosten) op giro 372685 van TeVoet in Nieuwegein o.v.v. LV-december 07 + het eigen telefoonnummer.

Volgend nummer verschijnt in juni.
Inleveren kopij vóór 1 mei 2008.

Voor één dag dwars door de bloeiende bollenvelden in Zijpe Een bollen-boerenland-pad: nog niet zo eenvoudig

Zaterdag 3 mei kun je voor één dag dwars door het bollenland bij Callantsoog en Petten in de gemeente Zijpe. Een jaar-rond route zit er nog niet in.

Bloeiend Zijpe

Voor het derde jaar wordt in de Kop van Noord-Holland een wandeltocht door de bloeiende bollenvelden georganiseerd. Het is een van de activiteiten van Bloeiend Zijpe. Onder die naam hebben bloembollenkwekers en recreatieondernemers de handen ineengeslagen om mensen te laten genieten van de bollenvelden in de gemeente Zijpe.

De wandelaars lopen dwars door de bollenvelden. Velden worden voor één dag met kleine loopbruggen onderling verbonden om de wandelaar een zo aantrekkelijk mogelijke route voor te schotelen. Het is een enorme organisatie, tientallen vrijwilligers zijn die dag bezig. "En het kost maanden voorbereiding om alles op de rails te zetten, toestemming te krijgen van de bollenboeren, de route te bepalen, routeborden te plaatsen en nog veel meer," zegt Hubert Hoogeveen. Hij is de coördinator van de wandeldag én bollenkweker. "Op het laatste moment moet de route soms worden aangepast, om plekken met zieke bollen te vermijden. Want het risico op besmetting is groot." Ook krijgt Hooge-

veen telefoontjes van zijn collega's wanneer de wandelaars precies langskomen. "Of er die dag nog op het land kan worden gewerkt, voor of na de tocht." Het land wordt intensief bewerkt, elke dag rijden er machines, wekelijks wordt er gespoten. En er moet worden beregend. Al dat werk laat zich lastig combineren met wandelaars, aldus Hoogeveen. "Een bollenkweker wil zelf de baas zijn wanneer hij op zijn land bezig is. Daarom hebben we er als Bloeiend Zijpe ook nog geen wandelweekend van kunnen maken."

Weidsheid

De wandeltocht wordt rond Koninginnedag georganiseerd. Dan staan de meeste velden in bloei. "Buiten de bloei is er niet echt veel in de polders van Zijpe te beleven," vindt Hoogeveen. "Het is recht-

toe, rechtaan. Strakker dan bijvoorbeeld in de Bollenstreek op de grens van Zuid- en Noord-Holland of bij Egmond." Die weidsheid van Zijpe vinden veel toeristen en bewoners juist prachtig, vult Matty Dekker, mijn andere gesprekspartner in het dorpje 't Zand, aan. Zij is de drijvende kracht achter Bloeiend Zijpe. "Het zicht op de duinenrij; de horizon is in Zijpe niet vervuild. Filmploegen komen juist daarom naar Zijpe." Zijpe is ook een van de oudste polders van Nederland, ouder dan bijvoorbeeld de droogmakerijen van de Beemster en Schermer. "Met een mooie dijk eromheen en natuurgebiedjes erin, zoals Het Wildrijk met zijn wilde hyacinten." *(Lees verder op volgende pagina)*

Een van de kleine loopbruggen
Willem Vink

Alle reden om zo'n gebied goed open te leggen met een wandelroute die voor een deel over het bollenland gaat. Ook Hoogeveen ziet wel wat in een permanente route: "Het bollenseizoen is langer dan de weken rond Koninginnedag. Vanaf februari staan wat velden met krokussen in bloei, later de narcissen. Het zou mooi zijn als wandelaars dat kunnen blijven volgen."

Kopakkers

Hoogeveen ziet ook problemen, vooral bij de hyacinten. "Als je erlangs loopt, kun je bijvoorbeeld makkelijk met je broek bacteriën van besmette hyacinten in een ander bed brengen." Dat geelziekvirus is schadelijk voor de groei van de bollen. "Voor een permanente route moet je bedenken dat de hyacinten elk jaar ergens anders staan." Aaltjes vormen een ander probleem. "Wordt het stengelaaltje (*ditylenchus dipsacii*) gevonden, dan moeten de bollen worden vernietigd en de grond ontsmet." Dat aaltje neem je makkelijk mee met de grond onder je schoenen. "Je snapt dat die

twee zaken een permanente route er niet makkelijker op maken." Ter illustratie geeft Hoogeveen nog aan dat als in de aanloop naar 3 mei te veel percelen onverhoopt blijken te zijn aangetast, de route die dag verlegd wordt naar de duinen of de wegen door het gebied. "Het is een *worst case* scenario, waarvan we hopen dat het niet uit de la hoeft te worden gehaald." Het geeft de grote economische belangen in de sector aan.

Bloeiend Zijpe wil eerst de eendaagse route goed op poten zetten. Hoogeveen: "Als het al komt tot een permanent beloofbare route, dan over de kopakkers. En niet, zoals op de jaarlijkse wandeldag, dwars door het bollenland, vlak langs de bedden of over de door de machines gebruikte paden." Op de kopakkers ligt langs de grotere waterlopen een spuitvrije zone van 4,5 meter. Daar worden geen bollen geteeld, waardoor betreding minder problemen oplevert. Het is duidelijk dat er niet zomaar een wandelroute door de polder Zijpe kan

OM TE LOPEN

Bloeiend Zijpe

Zaterdag 3 mei kun je verschillende afstanden lopen: 7,5, 15, 20 en 30 km. Startpunten zijn te vinden in Petten (camping Watersnip) en Callantssoog (camping Tempelhof). Behalve de kortste afstand gaan alle tochten, naast de bollenvelden, door natuurgebied 'Nollenland van Abbestede' en 'Het Wildrijk'. Vooral aanmelden via www.bloeiendzijpe.nl wordt aangeraden; kosten 5 euro p.p., op de dag zelf 7 euro. Op de site vind je ook informatie over andere activiteiten van Bloeiend Zijpe.

worden gelegd. Juist de sterke punten van de polder moeten worden benadrukt: het zicht op de duinen, de oude zeedijkken, de natuurgebiedjes die in en rond de polder liggen. Een hele kluit voor Bloeiend Zijpe, waarbij TeVoet graag een handje wil toesteken.

Harry Benschop

De nieuwjaarswandeling bij Gouda Prosit op twee successen en een wens

Maar liefst 25 wandelaars namen deel aan de wandeling die traditiegetrouw op de tweede zondag van het nieuwe jaar plaatsvindt. Twee successen, zaken waar TeVoet zich de afgelopen jaren voor heeft ingezet, lagen op de route van deze nieuwjaarswandeling. Organisator Eeffien Huizing maakte nóg een wens kenbaar.

Poortje in hek

Een formidabel hoog hek omringt het terrein van het bedrijf Wijngo bij de Stolwijkersluis in Gouda. Onneembaar naar het lijkt. Schijn bedriegt gelukkig, want een ijzeren poortje in het hek staat wandelaars toe langs de Hollandse IJssel achter het bedrijf langs te lopen. Er is zelfs gedacht aan een houtsnipperpad. Een jaar geleden moesten we op de nieuwjaarswandeling nog om het bedrijf heen lopen. Vijf jaar van actievoeren was nodig om deze oude verbinding in ere te herstellen. Voor vijftig meter! Zolang omwonenden zich konden herinneren, kon je langs het water naar

de brug over de Hollandse IJssel lopen – totdat Wijngo het hek plaatste. Vanaf dat moment zagen voetgangers zich genoodzaakt om het bedrijf heen te lopen, langs drukke wegen zonder voetpad. Met twee poortjes is een verbinding vanuit de Krimpenerwaard naar de Goudse binnenstad hersteld.

Kade opgeknapt

Aan de andere kant van Gouda herinnert een bord aan het begin van de Steinse Tiendweg aan een groter werk. Door verzakkingen was deze tiendweg op enkele plaatsen helemaal in het water verdwenen. Op andere plaatsen moest je uitkijken voor verraderlijke gaten. Na jaren lobbywerk van TeVoet is deze tiendweg ten oosten van de wijk Goverwelle helemaal opgeknapt. Tijdens de nieuwjaarswandeling was iedereen het erover eens dat het een prachtig

Het resultaat van vijf jaar actievoeren

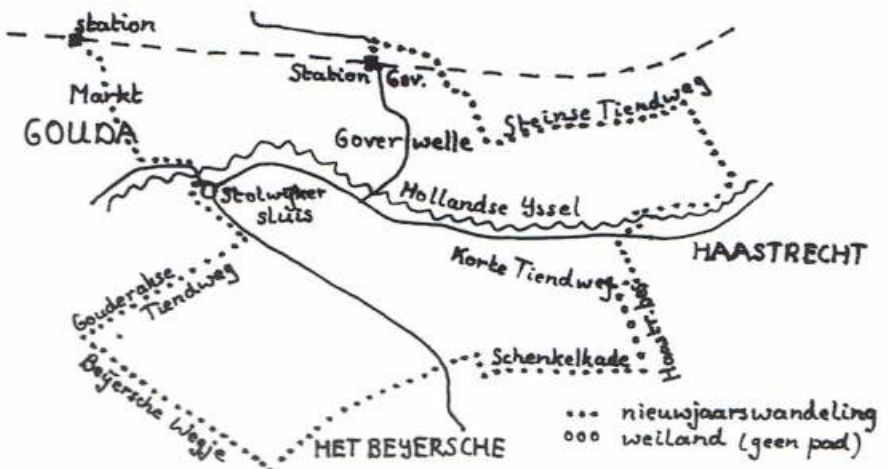

Het Beijersche

De Schenkelkade

pad is. Het oude karakter van de kade is bij de werkzaamheden gelukkig grotendeels bewaard gebleven. Je loopt midden tussen de weilanden, wat struiken zijn verdwenen. Er staan nog steeds evenveel damhekken op de kade als vroeger. Erover klimmen of er voorzichtig aan de zijkant langslopen, is het parool. Op- of overstapjes zijn er nog (?) nauwelijks, maar die hoeven er eigenlijk ook niet te komen. Het is wel zo leuk zonder. Een nieuw boerenlandpad van Teus de Boer geeft een verbinding met de Hollandse IJssel ten oosten van Haastrecht.

Zo'n tien jaar geleden was de Steinsse Tiendweg opgenomen in de eerste versie van de LAW 'Pelgrimspad' door het Groene Hart. "Door opname in dit Pelgrimspad is de oude tiendweg door de Polder Stein aan de vergetelheid ontrukkt, en opnieuw voor de wandelaar ontsloten," stond in het wandelgidsje te lezen. Het was door de problemen van heel korte duur, want al binnen een jaar werd de route omgelegd. Door de verzakkingen was het pad niet meer met goed fatsoen begaanbaar. Het gidsje waarschuwde de wandelaar toen ook al dat "het hier een flinke klimpartij blijft met al die damhekken. In het voorjaar zijn er nog veel vervaarlijker obstakels: broedende zwanen die u op de smalle graskade tussen twee sloten resoluut de weg versperren." Die zullen de wandelaar op de opgeknapt kade ongetwijfeld nog steeds voor verrassingen plaatsen. Even omlopen is dan geboden. Maar na de

opknappbeurt van vorig jaar kan het Pelgrimspad er met een gerust hart overheen worden geleid.

Schenkelkade

Aan de zuidzijde van de Hollandse IJssel ziet TeVoet graag een verbinding tussen de Korte Haastrechtse Tiendweg en Schenkelkade. Deze laatste loopt nu net voor Haastrecht dood en is dan ook bij niet veel wandelaars bekend. Een stukje 'boerenlandroute' zou de noodzakelijke schakel tussen beide kades kunnen vormen. Aan de andere kant komt de Schenkelkade uit bij Het Beijersche, met zijn karakteristieke boerderijen.

Helaas wordt het Beijersewegje – dat verbindt Het Beijersche met Gouda – bedreigd door het provinciale fietspadenplan. TeVoet wil dit deels onverharde, deels met

lavasteen versterkte pad graag behouden zoals het is. Ook nu is het al bruikbaar voor de fietser. Het zou eeuwig zonde zijn als dit pad, dat een duidelijke rol vervult in de wandelinfrastructuur ten zuiden van Gouda, verdwijnt onder het asfalt. In hetzelfde gebied dreigt de geprojecteerde rondweg ten zuiden van Gouda nog meer aantrekkelijke wandelweggetjes te verpesten. Een voorbeeld is de Gouderakse Tiendweg, weliswaar verhard maar verboden voor auto's.

Het maakt eens te meer duidelijk: de inzet van TeVoet blijft nodig. Daar hebben we op de Markt in Gouda na afloop van de nieuwjaarswandeling een borrel op gedronken.

Harry Benschop

Het boerenlandpad van Teus de Boer

Bergwandelen in Nederland

"Het is een voorrecht hier te wonen," zegt de vrouw die met haar hondje bij de Lochemse

Berg de enigszins holle weg inloopt. "Iedere dag loop ik hier. Ook altijd over het hoogste punt, langs de Belvédère."

hard. En dat blijft ze voor het grootste deel tot de bebouwing van Lochem weer wordt bereikt. Dat het hier een aantrekkelijk wandelgebied is, blijkt wel uit de aanduidingen die algauw te zien zijn: geelrode en groenblauwe strepen en de ANWB-route Lochemse Berg lopen voor een deel over dezelfde paden. Over de enk, de akkers direct buiten de bebouwde kom, stijgt de route langzaam. Dan beginnen we

in het bos, duidelijk merkbaar in de benen, aan de klim naar de top. We voelen ons in het Duitse Middelgebergte, zeker als we op het hoogste punt bij een voormalige uitkijktoren naar beneden kijken. Niet de absolute hoogte, maar de reliëfverschillen bepalen hier de bergbeleving.

Even later kijken we over de daken van de boerderijen de verte in. Op de flanken maakt de wandelaar kennis met "golvende

akkers, bosjes, boerderijen en veldwegen". Terecht merkt de beschrijving in de gids op dat je hier het beste kunt wandelen als de maïs verdwenen is. Tegen het eind stijgt de route met een korte klim naar de Paaschberg met watertoren, om vervolgens verhard door een woonwijk af te dalen naar het centrum.

Wandelgids

Nog twaalf andere wandelingen bevat de gids, waarvoor uitgever Laurens Vellinga, zelf fervent wandelaar en schrijver van het bijzondere fotowandelboek *Langs de Lijn*, de mensen van 'Routewerk' heeft inge-

schakeld. Bergen beklimmen in Nederland mag dan niet de impact van een Zwitserse of Oostenrijkse beklimming hebben, trots zijn we wel op onze heuvels. Niet voor niets noemen we ze bergen. Een korte, flinke stijging is er zeker mogelijk en als je geluk hebt, volgt op de top een weids panorama.

Geografisch zijn de wandelingen vooral geconcentreerd op de stuwwallen in het oosten en midden van het land, ontstaan tijdens de ijstijd. Natuurlijk ontbreken de Vaalserberg, ons hoogste punt, en de Sint Pietersberg niet, maar het noorden komt er bekaaid vanaf. De routebeschrijving is duidelijk en puntsgewijs aangegeven, zodat deze tijdens het wandelen makkelijk is terug te vinden. Ook de gekleurde topokaarten geven houvast, alhoewel er geen vierkante meter te veel op staat. Interessant zijn de hoogteprofielen bij de informatie over de wandeling. Je waant je daarmee in de Tour de France en hebt het gevoel dat je cols van de eerste en tweede categorie gaat beklimmen. De meeste wandelingen zijn vrij kort: vijf tot tien kilometer lokt niet om er een aparte reis voor te maken. Maar voor wie rustig aan wil doen en in de buurt vertoeft, zijn het ideale afstanden, zeker ook om met kinderen te lopen. Vooral het klimmen en dalen zal hen motiveren. Met de beknopte informatie over het landschap is de strak vormgegeven en kleurrijke uitgave de moeite van het aanschaffen waard.

Jan Frederik Lubbers

De mooiste bergwandelingen van Nederland. Delden: Routewerk|Gegarandeerd Onregelmatig 2007. ISBN 978-90-78641-05-6. Prijs € 13,-.

De Lochemse Berg route

Bij dit gedeelte kun je het beste wandelen als de maïs is verdwenen

TeVoet ontmoette haar tijdens een wandeling over deze berg, op oudere topokaarten aangeduid als 'Lochemer Berg'. Een uur eerder had de Syntustrein ons afgezet bij station Lochem, op een kilometer van het stadscentrum, waar een van "de mooiste bergwandelingen van Nederland" begint. Althans, volgens de titel van een nieuw wandelboekje dat onlangs bij 'Routewerk | Gegarandeerd Onregelmatig' is verschenen.

Lochemse Berg

Vanuit het centrum lopen we al snel een villawijk uit de eerste helft van de vorige eeuw in en wordt de wandeling onver-

Idee voor hek om Loonse en Drunense Duinen Toegangskaartje zoveelste bijdrage aan verhokking landschap

TeVoet is uitgesproken tegen het idee om bezoekers van de Loonse en Drunense Duinen een vergoeding te vragen als ze daar willen wandelen. Wethouder Jan Brenninkmeijer van de gemeente Haaren opperde dit plan om geld bijeen te brengen voor het onderhoud van dit Nationaal Park.

Alleen 'hoofdingangen'?

TeVoet is vooral bevreemd dat met de komst van een toegangskaartje het aantal plaatsen waar je als wandelaar het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen binnen kunt gaan, drastisch afneemt. Je zult immers niet overal een kaartje kunnen kopen. Wandelaars die op hun ommetje een stukje van het Nationaal Park willen meepakken, worden zo beknot in hun mogelijkheden. Zij moeten eerst naar een 'hoofdingang' met kaartautomaat. Wethouder Brenninkmeijer wil ook een hek om de Loonse en Drunense Duinen zetten, voor de controle op het toegangskaartje. "In Amerika gebeurt dit overal en ook de Hoge Veluwe is omheind." Zo'n hek is volgens TeVoet niet alleen voor de recreant maar ook voor de dieren geen goede zaak.

Als er al geld binnen moet komen voor het onderhoud, zou je eerder kunnen denken aan betaald parkeren. Dan kan gelijk het wildparkeren langs de duinrand worden aangepakt. Dat is geen gezicht en de doorgang van hulpdiensten is bij betaald parkeren beter gewaarborgd. Secretaris Anja van den Bogert van het overlegorgaan Loonse en Drunense Duinen vindt het idee van een hek om het Nationaal Park "iets te ver gaan". Zij ziet wel wat in het idee van entree heffen. Ook betaald parkeren is volgens haar een optie.

Meer verhokking

Als meer Nationale Parken entree gaan heffen, wordt het er voor de lange-afstandswandelaar niet makkelijker op om zijn route te plannen. Maar ook wie op

zondagmiddag even een ommetje wil maken, krijgt er mee te maken. Nederland wordt weer een stukje minder toegankelijk. TeVoet ijvert er juist voor dat wandelaars meer kunnen dan alleen een rondje door een natuurgebied maken. Daarvoor heb je meerdere in- en uitgangen nodig. De vergelijking met nationale parken in Amerika gaat niet op. In Nederland zijn de parken veel kleiner en ook meer verweven met de omgeving. In een uur loop je van noord naar zuid door de Loonse en Drunense Duinen; op de fiets is het maar een kwartiertje. Daarmee wordt helemaal duidelijk dat een toegangskaartje de recreatieve (wandel- en fiets)infrastructuur aantast. En dat in een tijd dat de overheid juist de recreatieve dooradering en toegankelijkheid in het landelijk gebied wil verbeteren.

Niet doen dus, entree vragen. Het is de zoveelste bijdrage aan de verhokking van het Nederlandse landschap.

Harry Benschop

P E R S B E R I C H T

Dit is een gezamenlijk persbericht van Bureau Lopende Zaken, Rijnstreekberaad en Recreatieschap Vinkeveense Plassen

Utrecht, 19 december 2007

Opening Kazan- & Lindenhorstroute 17 januari in De Hoef

Op donderdag 17 januari 2008 zal bij Landwinkel De Lindenhorst in De Hoef de Kazan- & Lindenhorstroute geopend worden, een bijzondere wandelroute langs de Kromme Mijdrecht en door de polders Blokland en Zevenhoven. Bijzonder, omdat de route kilometerslang over boerenland loopt en de wandelaar ongestoord van het licht, de lucht en de ruimte in deze veen- en kleipolders kan genieten – op de grens van Zuid-Holland en Utrecht. De opening geschiedt door de burgemeester van de gemeente De Ronde Venen, mev. M. Burgman (tevens voorzitter van Recreatieschap Vinkeveense Plassen) en door de wethouder van de gemeente Nieuwkoop, dhr. H. Brouwer. Daarbij zullen routemaker Vladimir Mars en de betrokken boerinnen Els van de Horst en Saskia Joha vertellen over hun bijdragen aan dit routeproject.

Deze wandelroute is ontworpen en aangelegd door Bureau Lopende Zaken, op basis van het Wandelpadenplan De Venen uit januari 2000 (i.o.v. Stichting De Venen). Volgens afspraak met

de twee subsidiegevers (de provincies Utrecht en Zuid-Holland) wordt de route nu aangeboden aan het Recreatieschap Vinkeveense Plassen in Utrecht en het Rijnstreekberaad in Alphen aan den Rijn. Beide zullen vervolgens promotie, onderhoud en beheer van deze wandelroute op zich nemen, en de route opnemen in hun eigen netwerken aan beide kanten van de provinciegrens.

Oorspronkelijk heette de wandeling Bloklandroute. Om verwarring met een andere route te voorkomen, is uiteindelijk gekozen voor de naam Kazan- & Lindenhorstroute, met verwijzing naar de namen van de twee boerderijen waar de weilandtracés lopen, in ruil voor een medegebruiksvergoeding. De route, die is gemarkeerd met blauwe zeshoekige bordjes, sluit aan op vijf andere wandelroutes en kent twee startpunten: Pondschoekersluis (routepunt Recreatieschap) en Nieuwveen (routepunt Rijnstreekberaad). Informatiepanelen wijzen daar de weg. Routefolders en opname van de route op diverse sites volgen in de loop van 2008.

In het West-Brabantse Halderberge Strijd om openhouden spoorovergangen

Sluiting van vier spoorovergangen bij Oudenbosch is volgens TeVoet in strijd met het geactualiseerde overwegenbeleid van het ministerie. Oplossingen die voor wandelaars (en fietsers) vriendelijker zijn, zoals het openhouden voor langzaam verkeer, zijn door de gemeente ten onrechte niet meegenomen.

De gemeente Halderberge wil drie overwegen direct ten zuiden van het dorp Oudenbosch sluiten. Ter vervanging komt er een zuidelijke rondweg, die via een tunnel de spoorbaan kruist. TeVoet wil in elk geval één van deze overwegen openhouden voor het langzame verkeer, zodat wandelaars en fietsers op een aantrekkelijke manier van de ene kant van het spoor naar de andere kunnen gaan.

Meer ten zuiden van het dorp wil B&W nu een andere overgang afsluiten (in de St. Maartenstraat) dan eerst in de bedoeling lag (in de Noordhoeksestraat). Sluiting van de Noordhoeksestraat stuitte op groot verzet in de raadscommissie. Langs de Noordhoeksestraat ligt onder andere een minicamping; bezoekers zouden na sluiting vele kilometers om moeten rijden als zij naar de omgeving van Bosbad Hoeven zouden willen. TeVoet heeft de raadsleden in november voorgehouden dat sluiting niet acceptabel is. Ook omwonenden verzetten zich ertegen.

TeVoet wijst volledige sluiting van de een kilometer zuidelijker gelegen St. Maartenstraat ook af. Het is een van de weinige overgangen in het landelijk gebied tussen Oudenbosch en Roosendaal, die veel wordt gebruikt door wandelaars en fietsers. Daar komt nog bij dat de gemeente na afsluiting van de St. Maartenstraat een van de weinige zandwegen in het gebied wil verharderen als omrijroute voor het autoverkeer. Deze onverharde weg wordt nu juist vaak door wandelaars gebruikt voor een ommetje.

Via het Wandelplatform (het project 'Overbruginfra') heeft TeVoet haar zienswijze aan de gemeente kenbaar gemaakt. Medio februari zou de gemeenteraad een besluit nemen. Door de vele reacties – meer dan 180 brieven! – is dat uitgesteld tot eind maart. TeVoet verwacht dat beroep nodig zal zijn om de spoorwegovergangen te redden. ■

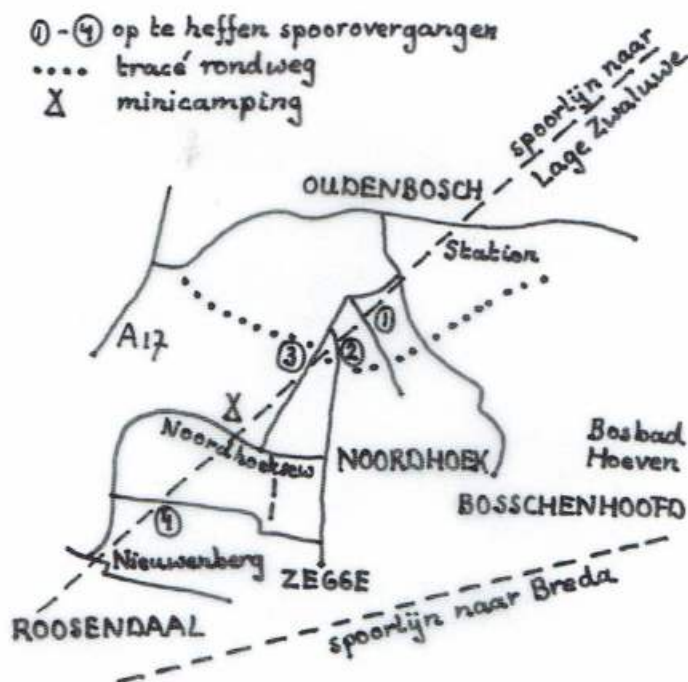
Kamer- vragen over Halderberge

De dreigende sluiting van de vier overwegen bij Oudenbosch (gemeente Halderberge) heeft geleid tot Kamervragen van GroenLinks. Of je de antwoorden van minister Eurlings van Verkeer en Waterstaat nu positief of negatief moet duiden, is de grote vraag.

Eigenlijk willen we gewoon weten of de minister zijn uitspraken in het Algemeen Overleg met de Tweede Kamer (zie ook *Lopend Vuur* van juni 2007) in praktijk wil brengen. Met name doelen we dan op de toezegging aan de Kamer dat spoorwegovergangen pas mogen worden gesloten als er een integrale risicoanalyse is gemaakt. Die is in Halderberge niet gemaakt. Waarschijnlijk is dat niet gedaan omdat ProRail op een informatiebijeenkomst voor de Halderbergse raadsleden suggereerde dat "gewoon de oude afspraken tussen gemeente en ProRail moeten worden nagekomen." In die afspraken staat niets over risicoanalyses, wordt alleen maar aangegeven dat ProRail zo'n tien miljoen aan 'veiligheidsbaten' uitkeert aan de gemeente Halderberge als vier overwegen worden gesloten. Van dat geld kan dan een spoortunnel in de geplande rondweg worden gefinancierd.

Bezweringsformules

De antwoorden van Eurlings – eigenlijk een herhaling van wat in het Algemeen Overleg is gezegd – hebben veel weg van bezweringsformules. "Ik ga ervan uit dat ProRail zich aan het beleid houdt dat spoorwegovergangen alleen worden gesloten als de veiligheid in gevaar is." Hij geeft ook aan dat hij in het specifieke geval van Halderberge "er nog eens bij ProRail op zal aandringen dat deze spoorwegovergangen pas mogen worden gesloten als er een integrale risicoanalyse is gemaakt en er geen alternatief is." Wat de minister in zijn antwoord niet zegt, is dat hij geen geld zal uitkeren bij sluiting van spoorovergangen die volgens een integrale risicoanalyse niet

Minister Eurlings van Verkeer en Waterstaat

Cromvoirtsepad Vught Machtig groen monster- verbond'

De onlangs geredde spoorwegovergang no. 236 in het Cromvoirtsepad in Vught bracht 'schrijvend wandelaar' John Jansen van Galen tot een bedevaart van Den Bosch naar Vught voor zijn wandelrubriek in *Het Parool*.

Op de spoorwegovergang bracht hij nog een ode aan het succesvolle verzet: "Leve de hardnekkige actievoerders." Dat slaat op de luide protesten (en meer) van wandelaars, fietsers en ruiters – door het *Brabants Dagblad* inmiddels betiteld als een 'machtig groen monsterverbond' – tegen de handelwijze van gemeente en ProRail om de overgang af te sluiten. Maar eens kijken wat dit 'monsterverbond' nog meer in zijn mars heeft. Er is nog veel recht te zetten in Brabant.

Potje spoorse doorsnijdingen

Eind januari viel de definitieve uitspraak van het beroep tegen de sluiting van de spoorovergang in het Cromvoirtsepad in Vught op de mat. Helaas was dit geen inhoudelijke uitspraak. Doordat de gemeente – onder druk van het beroep? – enkele dagen voor de zitting heeft besloten de overgang voor wandelaars en fietsers open te houden, hoef ik me niet meer over de zaak uit te spreken, aldus de rechter.

"De appellanten worden niet meer in hun belangen geschaad." De gemeente is wel veroordeeld tot betaling van de proceskosten.

Het Cromvoirtsepad is dus gered, maar er is geen jurisprudentie waar de wandellobby mee verder kan. Dat zou bijvoorbeeld bij 'Halderberge' goed van pas kunnen komen. De afsluit-trein van ProRail dendert immers gewoon door, wat de minister de Tweede Kamer ook toezegt.

Alternatieve financieringsbron

Dat het Cromvoirtsepad is gered, is onder meer te danken aan het 'potje spoorse doorsnijdingen'. Met deze alternatieve financieringsbron hoefde de gemeente voor de financiering van een spoortunnel in de nieuwe rondweg geen beroep meer te doen op het geld dat via het reguliere PVVO-programma vrij zou komen bij opheffing van de overgang in het Cromvoirtsepad. Dan wordt het makkelijker wat voor wandelaars en fietsers te doen. ■

hoeven te worden afgesloten. In zo'n analyse moeten ook de recreatieve belangen worden afgewogen!

Hét voordeel van de nu gestelde Kamer-vragen is dat de gemeente Halderberge procedureel fout zit om zonder risicoanalyse per overgang een besluit tot opheffing te nemen. Dat kan echter alleen door de rechter worden gecorrigeerd. Wat meer sturing van de minister op ProRail in de afspraken die deze organisatie maakt met gemeenten zou beter zijn, zeker omdat het voor iedereen, inclusief het ministerie, zonneklaar is dat ProRail in werkelijkheid heel andere dingen doet dan de minister aan de Tweede Kamer laat weten. ■

LOPEND VUUR ROUTE

Groesbeekse paden van naam voorzien

In de gemeente Groesbeek is langs veel oude (openbare) onverharde wegen en paden een houten naambordje geplaatst, om de kleurrijke geschiedenis van het gebied levend te houden en de paden opnieuw op de kaart te zetten. Over deze paden gaan we op zoek naar natuurskavels van de Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek, die voor de wandelaar allemaal vrij toegankelijk zijn.

Renpaadjes

Groesbeek kent nog veel onverharde paden en wegen, niet alleen in de uitgestrekte bossen, maar ook tussen de velden. Tussen De Horst en Groesbeek-dorp staat deze (Lees verder op volgende pagina)

Onverhard pad naar de spoorbaan van Nijmegen-Kleve

padenstructuur bekend als 'renpaadjes'. De Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek (SLOG) heeft het initiatief genomen om de oude namen van deze onverharde paden vast te leggen. Met medewerking van de grondeigenaren zijn houten naambordjes geplaatst. Soms gaat het om historische namen die op oude kaarten worden genoemd. Vaker gaat het om niet-officiële, plaatselijke namen, die omwonenden in de loop der tijd aan de paden hebben gegeven. Voor paden waarvan

geen naam bekend was, is een nieuwe passende naam gekozen.

Nederrijkswald

Met de vastlegging van de namen wordt de geschiedenis van het gebied levend gehouden. Bij het Buutebossepap is nu alleen in de verte bos te ontdekken. Wie de oude kaart van rond 1900 bekijkt, ziet tot zijn verrassing een groot bos ingetekend. Ooit was dit onderdeel van het grote en machtige Nederrijkswald, dat zich uitstrekte van Nijmegen tot Kleve. In de vijftiende eeuw kwam een splitsing tussen Nederwald en Oberwald, het huidige Reichswald, tot stand. Het Nederwald is teruggedrongen tot de bossen rond Groesbeek en wordt nu het Nederrijks genoemd. Het is een fraai wandelgebied, dat zijn waarde ontleent aan het gegeven dat aansluitend aan het bos grote weide- en akkerpercelen liggen. Het Voermansdael, al genoemd op de topografische kaart van 1900 en nu een onverhard pad, leidt er recht naartoe. Op diezelfde kaart is ook te zien dat de Wylerberg met het bekende Filosofendal en de Duivelsberg in die tijd nog aan Duitsland toebehoorden. De Oude Kleefse Baan vormde toen de grens. Nu ligt die onder aan de berg in het Wylerbergmeer.

De Bruuk

Wie de kaarten van een eeuw geleden en nu vergelijkt, ziet de structuur van de renpaadjes bij het Groesbeekse kerkdorp De Horst bijna ongewijzigd terug. Wat

wel is verdwenen, zijn de vele paadjes die honderd jaar terug voetgangers in staat stelden langs de kortste weg te gaan tussen de drie evenwijdig aan elkaar lopende straten ten zuidoosten van het andere Groesbeekse kerkdorp Breedeweg. De vele woningen die langs deze straten te vinden zijn, zullen hier niet vreemd aan zijn geweest. Gelukkig zijn twee paden hersteld, zodat er voor wandelaar (en fietser) een prachtige verbinding blijft tussen de St. Jansberg en De Bruuk.

Zo bekend als de St. Jansberg is, zo onbekend is het 100 hectare grote natuurgebied De Bruuk. Niet bij de plaatselijke bevolking, zij hebben het gebied duidelijk al gevonden. Het is een moerasgebied in het zogenaamde Bekken van Groesbeek, tussen de omringende stuwwallen in. Het gebied had veel te lijden van verdroging nadat de leemlaag bij het verdiepen van enkele watergangen rond het gebied was

Pad langs de Leigraaf

HofSewg

doorgeprikt. De afgelopen jaren is er veel aan gedaan om dit te verhelpen – en met succes. Het is een schitterend voorbeeld van het meden- of madenlandschap, waar hooimoerassen, struwelen, houtwallen en natte bossen elkaar op een kleine oppervlakte afwisselen. Het informatiepaneel bij de toegang van De Bruuk laat de enorme afwisseling in terreintypen goed zien.

Natuurkavels vrij toegankelijk

Sinds anderhalf jaar beheert de SLOG vier natuurkavels in het buitengebied van Groesbeek. Het aardige is dat bij de inrichting en het beheer niet alleen rekening wordt gehouden met (de kansen voor) flora en fauna, maar ook met de lokale geschiedenis en de mogelijkheden op recreatief gebied. Zo zijn de vier gebiedjes via een overstapje vrij toegankelijk. Op de aangelegde poelen kon eind december heerlijk worden geschaatst.

De natuurkavels zijn vrij klein. Alleen het gebiedje langs de Ketelstraat kun je aan de straatzijde in en aan de andere zijde bij de beek de Groesbeek weer verlaten. Volgens de verstrekte informatie liggen alle natuurkavels langs vrij toegankelijke paden. Voor het perceel bij de Leigraaf moet je nu nog een struinpad langs de Leigraaf volgen. Zolang de spoorlijn naar Kleve niet wordt gereactiveerd, kun je voor de daarlangs gelegen natuurkavel gebruik maken van een voetpad langs het spoor.

Harry Benschop

Meer informatie over de naamgeving van de Groesbeekse paden en de natuurkavels is te vinden op www.ooijpolder-groesbeek.nl.

Renpaadje

ROUTE BESCHRIJVING

Plasmolen – Berg en Dal (ca. 25 km)

St. Jansberg

Vanaf bushalte Plasmolen aan overzijde bij paddestoel 20323 St. Maartensweg in lopen.

Na 40 m RA voetpad langs de beek.

Na tweede voetgangssluisje bij voetbruggetje RA, vervolgens ruiterspad oversteken en blauwe route volgen;

je blijft steeds aan zuidzijde St. Jansberg met zicht op de weilanden van De Hel en Het Vagevuur ten noorden van Milsbeek.

Na zo'n 700 meter bij trapje LA (rode en blauwe route); dat voert naar enkele vijvers.

Na tweede vijver scherp RA.

Aan het eind, bovenzijde St. Jansberg, LA.

Op vijfsprong RA, Helweg; hier vind je het eerste Groesbeekse houten naampaaltje.

Na afsluitboom RA over grasweg.

Voorbij boerderij 't Hof (paaltje Hofseweg) RA over verharde weg.

Na nr. 43 LA over halfverhard fietspad;

na 50 m kom je langs paaltje 'Grafweg-gespad'.

Verharde weg RD oversteken (richting Heiland 8-9).

Op volgende verharde weg RA en tussen nr. 107 en 109 LA pad inslaan dat leidt naar natuurgebied De Bruuk.

De Bruuk

Bij infopaneel LA over onverharde weg omzoomd met bomen.

Eerste onverharde pad, bij bankje, RA.

Op viersprong RA.

In bocht van de onverharde weg, bij bankje, RD, slootje oversteken (twee planken) en over smal paadje naar ringsloot

De Bruuk.

Bij die sloot LA.

Op verharde weg opnieuw LA.

Groesbeekse beken

Vóór Hopmans Grond- en Sloopwerken RA langs watergang.

De Leigraaf is over een kilometer aangepakt door het waterschap Rivierenland en kronkelt weer door het land. Aan het andere eind staat op een infopaneel te lezen dat waterschap en gemeente gezorgd hebben voor een wandelpad langs de Leigraaf. Eind 2007 was alleen een struinpaadje aanwezig; ook waren er nog geen overstapjes bij begin en eind. Enkele honderden meters voor het eind kom je langs het eerste van de natuurgebiedjes die de Stichting Landschap Ooijpolder-Groesbeek (SLOG) aan het inrichten is. Via een overstapje kun je dat gebiedje in lopen. Het ligt op de laagste plek tussen De Bruuk en de landsgrens.

Struinpad langs de Leigraaf aflopen tot aan verharde weg; daar LA.

Op kruising via overstapje naar het tweede natuurgebiedje van het Landschap. In het meest drassige deel van het voormalige grasland is een ondiepe waterplas aangelegd in de vorm van twee aaneengesloten poelen. De venige ondergrond en het kwelwater zijn vergelijkbaar met De Bruuk. Bij de waterplas staat een ooievaarsnest.

Aan overzijde waterplas het terrein via overstapje verlaten en langs de beek De Groesbeek RA. Aan het eind paaltje 'Rensepaedje'.

Op verharde weg LA en op kruising bij Cranenburgsestraat scherp RA, onverharde weg doodlopend. Na de grens wordt dit weggetje verhard.

Vóór de beek LA, Oliepann. Dit kronkelende weggetje blijven volgen tot viersprong. Je komt langs boerderij Kreuzfurth en krijgt rechts een fraai zicht op het dal van wat hier al is omgedoopt tot Groesbecker Bach.

Spoorlijn Nijmegen-Kleve

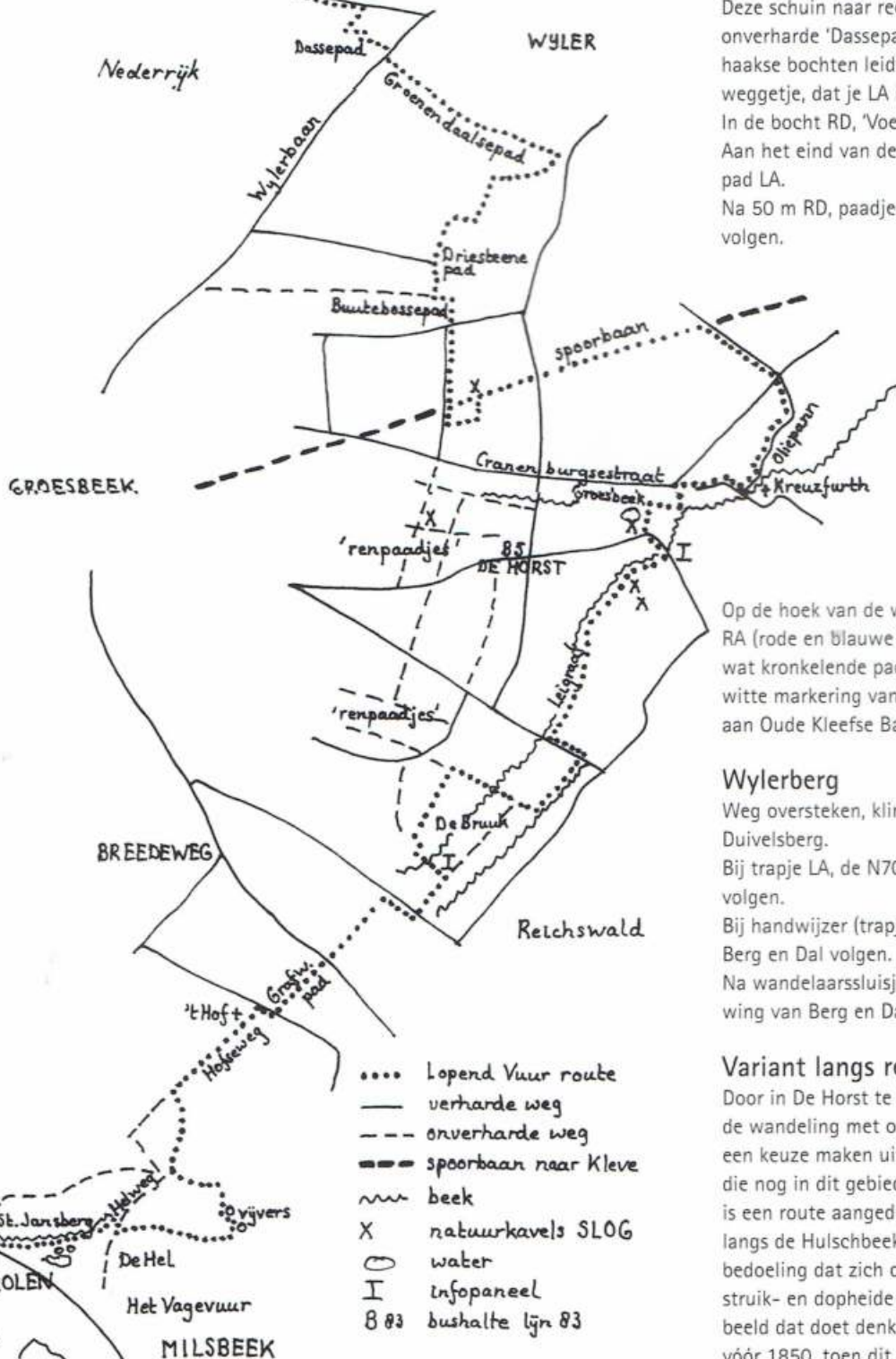
Op viersprong RD, Schwarzländerweg.

Bij spoorlijn (km 130,8) LA. Bij derde spoorwegovergang zie je rechts het derde (toegankelijke) natuurgebiedje van de SLOG, opnieuw met een waterplas. Het (Lees verder op volgende pagina)

BERG ENDAL
 Filosofendal
 Duivelsberg
 Wylerberg
 Oude Kleefse Baan
 Tivoli

Valkenlaagte
 bos
 Voermansdael

paadje links van de overweg lonkt om in te slaan; het loopt helaas niet door naar de Cranenburgsestraat. Je kunt het toch wel inslaan en na 100 m RA via een soortgelijk paadje tussen twee prikkeldraden. Op verharde weg RA en de spoorlijn oversteken. Je kunt ook vanaf het natuurgebiedje het paadje langs het spoor tot de overgang blijven volgen, hier RA.

Nederrijk

Aan het eind van de verharde weg RD, paaltje 'Buutebossepap'. Het is nu één groot landbouwgebied met zicht op de Nijmeegse stuwwal. In tweede bocht RA, paaltje 'Driesteene-pad'. Bij twee zitbankjes, draaipunt verharde weg, RD. Na enkele haakse bochten zie je aan je rechterhand, net voor een verharde weg, een paaltje 'Groenedaalsepad'. Bij dit paaltje LA over het lange, rechte Groenedaalsepad tot aan Wylersbaan. Deze schuin naar rechts oversteken en onverharde 'Dassepad' inslaan. Via enkele haakse bochten leidt dit naar een asfaltweggetje, dat je LA in loopt. In de bocht RD, 'Voermansdael'. Aan het eind van de Voermansdael eerste pad LA. Na 50 m RD, paadje langs de wei omhoog volgen.

Op de hoek van de wei LA en tweede pad RA (rode en blauwe markering). Dit smalle, wat kronkelende pad (kent ook groen-witte markering van het Airbornepad) tot aan Oude Kleefse Baan volgen.

Wylerberg

Weg oversteken, klinkerweg richting Duivelsberg. Bij trapje LA, de N70-markering blijven volgen. Bij handwijzer (trapje af en op) richting Berg en Dal volgen. Na wandelaarsluisje LA naar de bebouwing van Berg en Dal.

Variant langs renpaadjes

Door in De Horst te beginnen verkort je de wandeling met ongeveer 5 km. Je kunt een keuze maken uit de vele renpaadjes die nog in dit gebied liggen. Op de kaart is een route aangeduid die de natuurkavel langs de Hulschbeek aandoet. Het is de bedoeling dat zich op dit SLOG-perceel struik- en dopheide gaat ontwikkelen, een beeld dat doet denken aan de situatie van vóór 1850, toen dit gebied bestond uit gemeentehel.

OM TE LOPEN

Groesbeekse paden

Zaterdag 3 mei kun je verschillende afstanden lopen. De Stichting Landschap Doijpolder-Groesbeek heeft een wandelpadenkaart gepubliceerd. Daarop staan de toegankelijke paden met naam en toenaam vermeld (met uitleg over herkomst naam). De kaart kost 3 euro en is o.a. te koop bij de VVV in Groesbeek en Nijmegen.

Plasmolen (bushalte Rijksweg/Witteweg) is bereikbaar met bus 83 vanuit Nijmegen (halvuurdienst); De Horst is elk half uur (zondag elk uur) bereikbaar met stadsbus 5. Vanuit Berg en Dal kun je met stadsbus 8 ieder kwartier (zondag ieder half uur) weer terug naar Nijmegen.

Klompenspaden in de IJsselvallei

In navolging van Utrecht heeft Stichting Landschapsbeheer Gelderland het concept van klompenspaden overgenomen. In de Gelderse Vallei en IJsselvallei heeft men eind vorig jaar een achttal klompenspaden geopend, waarvan drie in de IJsselvallei. Tijdens het regionaal bekende koefeesst werd in Oene het Klompenmakerspad geopend, dat verwijst naar de vele klompenmakerijen die in het gebied van Oene voorkwamen. Kort daarna werden andere paden geopend in Nijbroek en Wapenveld.

Informatie over het Klompenmakerspad op internet leert dat het ook zonder routebeschrijving in twee richtingen goed te lopen is. Dat kwam goed uit, want de route was nog niet op internet beschikbaar.

Bovendien bleek startpunt café-restaurant Dorpszicht, voor Oenernaren café Post, 's woensdags gesloten te zijn, zodat daar ook geen beschrijving kon worden afgehaald. Helaas gaf het grote informatiebord aan de muur onvoldoende duidelijkheid en een beginaanduiding was niet te zien.

Aardbeientuin

Toen we uiteindelijk de routeaanduidingen gevonden hadden, bleek er een pijltje in één richting op te staan. Reden om naar de aardbeientuin te gaan, waar ook een routebeschrijving te verkrijgen is en die volgens het bord alleen 's zondags gesloten zou zijn. Waar de aardbeientuin zich bevindt, blijft voor wie hier niet bekend is, gissen. Op het informatiebord is namelijk noch een adres noch een aanwijzing te

vinden. Ook blijkt bij nader inzien de tuin met zijn winkeltje in de wintermaanden beperkt open te zijn. Gelukkig was men zo vriendelijk toch een route te verkopen.

Met vouwblad levert het lopen van de route geen problemen op, ook niet waar de markering het op een enkel punt laat afweten. Hoe zou het met de verhouding hard-onverhard zijn, wetende dat in de jaren zeventig van de vorige eeuw de gemeente Epe flink aan het asfalteren van halfverharde wegen is geweest? Gelukkig valt de verharding mee. Het begin en eind van de route gaat over smalle asfaltwegen. Je loopt hier in het kleinschalige enkengebied van Oene, met veel tuinbouw.

Het middenstuk loopt door de open broekgronden met weiden. In de verte is de IJsseldijk zichtbaar. Eens stroomde de IJssel hier in een 30 km brede vallei tussen Epe en de Holterberg. Weteringen voeren evenwijdig aan de IJssel het water af van zuid naar noord, om pas bij Hattem het water op de rivier te lozen. In dit deel maken de ontwerpers van de

wandeling goed gebruik van halfverharde paden en schouwpaden langs wateringen en afvoerslootjes. 's Zomers kan het gras hier hoog staan, in herfst en winter is het drassig met vette klei. Daardoor is het zeker geen route om in je zondagse kleren te lopen.

Lengte van de wandeling

De gehele route is volgens het vouwblad 10 kilometer; voor de preciezen onder ons: nameten op Google Earth levert 11 kilometer op. Er is een gemarkeerde verlenging van 3 kilometer, op de kaart zijn enkele routeverkortingen aangegeven, die niet gemarkeerd zijn. Verlenging en verkorting leiden wel tot verhoudingsgewijs meer asfalt, maar leveren ook vier nieuwe ommetjes op.

Jan Frederik Lubbers

Meer informatie is te vinden op www.klompenspaden.nl, waar nu ook de routes te downloaden zijn.

De Dommeloevers: zij komen ons allen toe

Het stond wat verscholen in de dagelijkse column van Tony van der Meulen, de oud-hoofdredacteur van het Brabants Dagblad: "De Dommeloevers moeten vrij toegankelijk zijn, ze zijn van ons allemaal!" De opmaker had het belang van de zinsnede klaarblijkelijk door, want hij had de zin uitgelicht. Anders was ik misschien helemaal niet begonnen aan de column met als titel 'Een waar wonder'.

Over welk wonder Van der Meulen het heeft, is wat onduidelijk. Het ijsvogeltje dat zijn vrouw – 'eerlijk is eerlijk' – als eerste ziet bij een wiel waar wat slordige bosjes staan? Of dat hij twee toeristen bij het trekpuntje 'De Moerasdraak' – namens ons allen – kan melden dat het helemaal niets kost? Of het bijzondere geluksgevoel dat hij ervoer door op een hele heldere winterdag onder een staalblauwe lucht vanuit het zuiden de hoofdstad van Brabant te naderen, maar dan langs de Dommel? Bij die laatste ontboezeming voegt hij er voor alle zekerheid nog aan toe: "Ik heb het over wandelen, te voet dus." Je kunt zo zuidelijk beginnen als je zelf wilt, schrijft Van der Meulen. Nu was het gehucht Halder zijn startplaats, waar de Essche Stroom zichzelf prijsgeeft aan de

Dommel. Er staan twee bankjes, vaak zitten er wandelaars zwijgend te kijken. "Ik ken mensen die dit het mooiste plekje van Brabant vinden. Bij die mensen hoor ik," vertrouwt hij de lezer toe.

Boer met de riek

"Vanaf Halder moet je een stuk over de weg omdat het pad door een boer is afgesloten en ik vrees altijd de boer met de riek." Waarna hij gedecideerd vaststelt: Dommeloevers behoren vanaf de bron in België vrij toegankelijk te zijn. Ze komen ons allen toe.

Van der Meulen heeft wat met de Dommeloevers. Al eerder bezong hij de schoonheid ervan bij het plaatsje Olland, in wandelkringen bekend van OLAT. Toen vormden door de ruilverkaveling ver-

dwenen paden de aanleiding. Daar is het – door zijn column? – toch weer een beetje goed gekomen. Weliswaar zijn bij Olland eeuwenoude paden verdwenen, maar er is wel een verbinding door weilanden langs de oever van de Dommel voor teruggekomen. Van der Meulen zou een waardig 'actief lid' van TeVoet kunnen zijn. Toch maar eens contact met hem opnemen. Ook voor de Vrienden van de Voetveren is hij een goed ambassadeur: "Het gratis pontje bij Den Bosch is hét bewijs bij uitstek van onze landschappelijke gastvrijheid."

Harry Benschop

Essche Stroom

10 km van hartje Rotterdam Wandeveren 15

Rhoons Veer, tien kilometer van hartje Rotterdam. Rondom: allerlei soorten eenden, ganzen en zwanen, zelfs een nest kiekendieven. Schone lucht, ruimte aan alle kanten.

De Carnisse en Rhoonsche grienden, fiets- en wandelpaden en de grootste zoetwatergetijdenrivier van Nederland.

We zijn aan de Oude Maas in Rhoon. Veel scheepvaart van en naar de Botlek, aan de overkant de fraai vormgegeven waterinlaten naar de Beerenplaat. Pal naast de jachthaven vertrekt het Rhoons Veer voor een rondje. Eerst wordt aangelegd bij Klein Profijt, waar een natuurbezoekerscentrum van de Vereniging Hoekschevaards Landschap is gevestigd. Dit centrum heeft een terras aan de rivier, je kunt er buitendijks wandelen. Voor de volgende halte draaien we het Spui in en stappen uit in Oud-Beijerland, een opvallend mooi stadje met een rijke geschiedenis. Het oude raadhuis (1622) is op een brug over de Vliet gebouwd. Op een bord is informatie over de bomenroute (6 of 9 km) te lezen, en over de witte paardekastanje. Aan de overkant van het Spui staat nog een eeuwenoud exemplaar. De derde halte wordt Spijkenisse, met de karakteristieke hoge woontoren. Vervolgens doen we nog een keer Oud-Beijerland en Klein Profijt aan en dan gaan we terug

naar de thuishaven: Rhoon. We varen nu aan bakboord langs de Beerenplaat, die een groot bekken van 1800 bij 800 meter bevat ten behoeve van de drinkwatervoorziening van Rotterdam en omgeving. Ons tochtje is totaal ongeveer 6 km lang. Wat een feest! Het is genieten geblazen op deze stoere wateren. Met verwarde haren, glinsterende ogen en een opgeruimd gemoed stappen we in Rhoon van het veer af. De boot zelf kan heel wat passagiers meenemen, met wat passen en meten bij elkaar vijftig fietsen. Het is een functioneel schip, dat sinds 1992 dienst doet.

Op het traject Rhoon – Hoeksche Waard vaart overigens al meer dan vierhonderd jaar een veerpont. De schipper vertelde dat hij dit jaar tot nu toe (1 augustus) 20.000 passagiers heeft meegenomen. Veel hangt af van het weer, op een mooie hemelvaartsdag vervoert de veerpont wel 900 passagiers. In de regenachtige julimaand

'Rhoonsche Veer' veerdienst Rhoon-Oud-Beijerland V.V. varend op de Oude Maas bij Rhoon

van 2007 viel het aantal passagiers tegen. Rhoon is een bezoek meer dan waard, vooral het gedeelte bij het kasteel en de oude kerk. Het is een dorp met twee gezichten, gesitueerd onder de rook van Eemhaven en Waalhaven, met aan de andere zijde de schitterende Oude Maas. Rhoon is met de Erasmuslijn per metro te bereiken. Op zaterdag en zondag mag de fiets in de Rotterdamse metro gratis worden meegenomen. Het Rotterdams Milieucentrum heeft overigens het Erasmuspad uitgezet van station Rotterdam Centraal naar de Oude Maas in Rhoon.

Dienstregeling

In de fraaie folder, getiteld 'Veren over de Oude Maas', staat de dienstregeling van de door ons gekozen veerdienst, en tevens die van de andere veerdiensten over de Oude Maas. Zie ook: www.rhoonsveer.nl.

Rob de Jong

Wierde en Dijk

Sinds 1999 bestaat Wierde en Dijk, een vereniging van boeren en burgers met als

doelstelling: natuur- en landschapsbeheer in Noord-Groningen.

Zij verenigt streekbewoners die zich willen inzetten voor de bescherming van natuur en landschap in Noord-Groningen. Onlangs ben ik lid geworden van deze vereniging.

Als regiocoördinator van Te Voet in Groningen wil ik me vooral inzetten voor het ontwerpen en helpen aanleggen van onverharde wandelpaden in dit enorme gebied, dat zich uitstrekt van Zoutkamp tot Delfzijl. Met twee leden van Wierde en Dijk heb ik contact hierover. In 2007 zijn

al vijf paden aangelegd en de vereniging wil de komende vijf jaar steeds vijf paden per jaar toevoegen.

We beginnen voor 2008 in de buurt van de noordoostelijk gelegen dorpen Doodstil en Uithuizen. Het is de bedoeling dat deze paden gebruik gaan maken van de *Regeling Boerenlandpaden*. In de vorige twee nummers van *Lopend Vuur* is uitgebreid over deze regeling, die ook redelijk populair is in Groningen, bericht.

Landloop

De Landloop, één van de paden van Wierde en Dijk, heb ik met mijn echtgenote Geesje uitgeprobeerd. Vanaf het minieme dorpje Wierhuizen, aan de westkant van Pieterburen, begint deze 5 tot 7 km lange wandeling. Zij voert door een stuk voormalig kwelderland, dat zo'n duizend jaar geleden nog tot de Waddenzee behoorde. Dit stukje kent nog verrassend veel afwisseling en is vrijwel geheel onverhard.

De begraafplaats van Wierhuizen ligt op een wierde, even apart van het dorpje. In het zogeheten baarhuisje zijn folders verkrijgbaar en er is een aardige inrichting met teksten. Een stuw, een kolk ontstaan bij dijkdoorbraak, een dwars door het gebied kronkelende slapersdijk, een boerderij met aanpalend heuveltje, de zeedijk met uitzicht op de huidige kwelders – toen we wandelden begraasd door schapen en paarden – boden veel afwisseling. Tussen twee boerderijen door en over een oud kerkenpad gaat het dan weer terug naar Wierhuizen.

Het openen van de hekken gaf eerst nog wat problemen. Het hek naar je toe trekken bleek het ei van Columbus te zijn. Een camping bij het beginpunt ziet er leuk uit, maar biedt geen mogelijkheden tot verfrissingen. Daarvoor moet je naar Pieterburen gaan; dankzij Lenie 't Hart is daar volop horeca.

Paul Wesselius

De Etersheimerbraakmolen: een uniek monument

Aan het Markermeer tussen Edam en Hoorn, vlak bij het dorpje Oosthuizen in de gemeente Zeevang, ligt de Etersheimerbraakmolen – in de volksmond 'de Brekermolen'. Er komt geen bus en ook de trein raast zonder te stoppen

op enkele kilometers afstand langs. Er is wel een bezoekerscentrum. Ten minste drie wandelroutes doen de molen aan.

INFO

Wandelroutes:

Voor de Pontjesroute zie www.debreek.com. De route is verboden voor honden en niet toegankelijk tijdens het broedseizoen (15 maart – 15 juni).

De wandelkaart Beetskoog en Noord-Zeevang is te downloaden via de website www.recreatienoordholland.nl.

Daarop staat onder andere de Kijk over Kogenroute (11 km).

Gerda Muelink, sluiswachter op de zee-sluis in Edam, beschrijft op de website van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, www.hhnk.nl, haar favoriete wandeling van Edam naar Etersheim v.v. (18 km).

Ten slotte loopt in de directe omgeving van de molen het Zuiderzeepad www.wandelnet.nl.

Voor informatie over de molen en het landschap:

www.zeevang.nl

www.molens.nl

www.molendatabase.nl

www.laagholland.nl

Historie

Eerst maar eens een stukje geschiedenis. En laten we dan beginnen met de naam: Etersheimerbraakmolen. Een 'braak' is een meertje dat is ontstaan door een dijk-doorbraak, in dit geval van de Westfriese Omringdijk, nabij het gehucht Etersheim. In 1632 werd deze plas drooggelegd en ontstond de Etersheimerbraakpolder. Vanaf het begin werd de polder op peil gehouden door een windmolen. Twee maal werd de molen door brand verwoest, en even zo vaak ook weer opgebouwd; de laatste keer in 1886. De aldus herbouwde molen bleef in gebruik tot 1920. Daarna werd hij van zijn wieken ontdaan en in 1930 zelfs tot de kapzolder afgezaagd. Het zou tot 2002 duren voordat de molen weer in zijn oude glorie werd hersteld.

De Etersheimerbraakmolen is een poldermolen, een wind/watermolen van het zeldzame type binnenkruier. Inmiddels is de molen officieel tot Rijksmonument verklaard en biedt hij huisvesting aan een klein museumje. Een vrijwillige molenaar houdt de molen werkend.

Stichting

In 1999 werd, na jaren van voorbereiding, de molenstichting Zeevang opgericht. Deze had als doel het restaureren van de molen, die niet alleen zijn bovendeele miste maar ook zo'n halve meter uit het lood stond als gevolg van het dalende grondwaterpeil. Om in aanmerking te komen voor subsidie was de eis dat de molen ook een publieksfunctie zou krijgen. Daarin werd voorzien door een nieuw te bouwen bezoekerscentrum, op de plaats waar ooit de 'bliksem-schuur' stond. Deze schuur was de plek waar de molenaar en zijn familie bij onweer hun toevlucht zochten. In 2002 was de restauratie gereed en op 26 mei 2005 was het zover: de gerestaureerde molen werd in gebruik gesteld door gedeputeerde mevrouw drs. A. Kruisinga, die tevens het nieuwe bezoekerscentrum opende.

Bezoekerscentrum

Zoals gezegd werd tegelijkertijd met de restauratie een bezoekerscentrum gebouwd. Het kreeg als naam 'De Breek', zoals het gebiedje ook wel werd genoemd. Het hele jaar door is het centrum op zaterdag en zondag geopend. Bezoekers kunnen uiteraard een kijkje in de molen nemen. Ook vinden er allerlei evenementen plaats. Er is een leestafel, er hangt een tweemaandelijks wisselende expositie, er worden lezingen en maaltijden georganiseerd en elke maand is er een begeleide wandeling, gecombineerd met een bezoek aan biologische boerderij De Klaverhoeve. En natuurlijk wordt ook de horecafunctie niet vergeten, met als specialiteit versgebakken appeltaart!

Pontjespad

Op initiatief van onder andere 'De Breek' is een ca. anderhalf uur durende wandelroute aangelegd. Bij de start van het bezoekerscentrum was er eigenlijk nog geen goede ontsluiting. Anna Frederiks, beheerder van De Breek: "Het huidige pad van de molen naar de dijk was nog weiland, de Etersheimerbraakweg zelf was nog een boerenpad met veel gaten en keien, en er liep ook nog geen wandelpad van Warder langs de Wijzend naar de molen. Tot ons grote geluk werden deze drie paden binnen één jaar gerealiseerd in 2006. Ineens hadden we drie ontsluitingen, waaronder een ontzettend leuke wandelroute: het Pontjespad." Het pad maakt deel uit van de Kijk op Kogenroute (koog=binnendijks land) van het Landschap Waterland. Het is een gemarkeerde, grotendeels onverharde route. Roy Oosterom van het Landschap legt uit dat de pontjes en andere recreatieve voorzieningen (informatieborden, overstapjes) zijn aangelegd door het Landschap. Het pad loopt over de percelen van drie veehouders, die tegen betaling de recreatieve voorzieningen beheren. Het Pontjespad werd op 18 juni 2006 feestelijk in gebruik genomen.

Pontje in wandelpad Etersheim

Appeltaart

Op een zonnige, winderige zaterdag stap ik uit de bus in Oosthuizen en pik de route daar op. Al snel loop ik op het drassige pad door de weilanden. De koeien staan nog op stal. Ik passeer verschillende overstapjes, en natuurlijk de twee trekpontjes waaraan het pad zijn naam ontleent!

Intussen geniet ik van de prachtige wolkenluchten en het open landschap. Ook vogelliefhebbers kunnen hier hun hart ophalen: niet voor niets is de polder aange-

wezen als weidevogelgebied. De molen ligt dan ook midden in het Vogel- (tegenwoordig: Habitat-) richtlijngebied De Zeevang, dat op zijn beurt weer onderdeel is van het Nationaal Landschap Laag-Holland. Bijna vanaf de start zie ik de molen al in de verte liggen. En als ik aanklop heeft Anna de koffie en appeltaart al klaar staan! Van wandelaars krijgt ze veel leuke reacties. Vooral buurtbewoners waarderen het pad als 'ommetje', maar er komen ook mensen van verder weg. De pontjes blijken voor kinderen een speciale attractie te

vormen. Na de molen heb ik de keuze om via het pontjespad terug te keren naar Oosthuizen of, met een wat groter rondje, het Kijk over Kogenpad te vervolgen. Het mooie weer nodigt uit tot het laatste ...

Marijke van Steenis

Gevolgen voor recreatief medegebruik ecoducten? Liefde voor edelhert is over bij GS van Brabant

Het uitzetten van edelherten in de Brabantse natuur is van de baan. De provincie vindt de kosten te hoog vanwege de risico's voor de landbouw en het verkeer. TeVoet vraagt zich af wat dit betekent voor het recreatief gebruik van ecoducten.

In het nationaal landschap Het Groene Woud, het gebied tussen Tilburg, Den Bosch en Eindhoven, zouden de edelherten in 2020 moeten grazen. Het edelhert is hét symbool van de natuurplannen in het gebied. De natuurbrug over de A2 bij Liempde is zo gebouwd dat ook het hert

ervan gebruik kan maken. Daarmee geldt dit als het belangrijkste argument om geen wandelaars toe te laten op dit ecoduct.

Actief meewerken aan de herintroductie van het edelhert is voor de provincie Noord-Brabant niet meer aan de orde.

"Natuurbeleid moet realistisch zijn," verklaart natuurgedeputeerde Onno Hoes de koerswijziging. "Biodiversiteit is belangrijk, maar in dit drukke Brabant zijn de kosten van maatregelen voor met name de veiligheid van het verkeer niet meer in proportie." TeVoet wil zich niet in deze discussie mengen, maar vraagt zich wel af wat de koerswijziging voor de wandelaar kan betekenen. Eigenlijk is de natuurbrug over de A2 de enige schakel tussen de Mortelen en de Scheeken, twee deelgebieden van Het Groene Woud, ook voor wandelaars.

In Brabant staan nog vijf ecoducten op stapel. Het rijk bereidt onder meer zo'n natuurbrug voor over de A50 (Maashorst). De provincie is verantwoordelijk voor geplande ecoducten bij Loon op Zand en over de N324 (Oss-Schajjk). "Die komen er wel," zegt Hoes. "Maar nu we niet meer op edelherten inzetten, laat ik wel uitzoeken wat dat betekent voor de uitvoering en de financiële kant." En voor het recreatief medegebruik, voegt TeVoet eraan toe. In geen provincie heeft, door de aanleg van allerlei infrastructuur, de verhoging van het landschap zo toegeslagen als in Brabant. Elke mogelijkheid om daaraan wat te doen, moet met beide handen worden aangegrepen.

Harry Benschop

Water & Oevers in Midden-Delfland

Dit is een folder – letterlijk flink uitvouwbaar – met veel achtergrondinformatie over water in Midden-Delfland. Niet zo gek als je ziet dat recreatieschap en waterschap aan de folder hebben meebetaald. Behalve vier wandelroutes en drie fietsroutes staan er ook verwijzingen naar zwem- en schaatsmogelijkheden op, inclusief telefoonnummers en websites voor detailinformatie. Cijfers op de kaart verwijzen naar 100 achtergrondstukjes over natuur, landschap en historie. De overzichtkaart van 1:25.000 is minder gedetailleerd dan een topografische kaart, maar geeft wel een mooie indruk van het gebied.

Water & Oevers in Midden-Delfland, prijs € 2,50. Verkrijgbaar via info@middendelflandvereniging.nl of 06-42105407.

Zes wandelroutes door Midden-Delfland

Midden-Delfland doet me wel eens denken aan Asterix. Heel Frankrijk is door de Romeinen bezet, op een klein dapper dorpje na. En bij ons is westelijk Zuid-Holland helemaal verstedelijkt, op het dappere poldegebied tussen Delft, Maassluis en het

Westland na. De bereikbaarheid per trein of bus is er prima en je kunt er machtig mooi wandelen als je de routes in dat waterrijke gebied kent.

De vereniging Midden-Delfland heeft met de vereniging voor veldbiologie en Te Voet een derde serie van zes wandelingen gepubliceerd. In een langwerpig kartonnen omslag – past zo in de binnenzak – zitten rondwandelingen vanuit Schipluiden, Maasland en Den Hoorn. Met een lengte van 7 tot 11 km zijn het prachtige ommetjes, die gemakkelijk aan elkaar te knopen zijn. De eerdere uitgaven bieden eindeloze combinatiemogelijkheden. De routes zijn ingetekend op topografische kaarten van 1:25.000, maar routebeschrijvingen zitten er niet bij. De wandelaar moet dus wel een beetje kunnen kaartlezen.

Het leuke van de foldertjes is de schat aan informatie over het gebied. Wandelen in Delfland is niet alleen maar een confrontatie met de skyline van modern Vlaardingen of Delft-Zuid, maar ook met het rijke verleden en de voortdurende veranderingen door de tijd. Boerderijen en buitenverblijven, oude koeienrassen en broedende vogels, polders en molens, ze geven een onweerstaanbare aandrang tot een ontdekkingstocht in eigen land. Ook leuk voor in een luie stoel thuis.

Wandelen door natuur en cultuur van Midden-Delfland, derde serie, prijs: circa € 2,50. Verkrijgbaar bij plaatselijke WW's info@middendelflandvereniging.nl of 06-42105407.

Midden-Delfland

Op zaterdag 12 april houden wij onze algemene ledenvergadering in restaurant De Generaal, Lt. Gen. Van Heutszlaan 5, Baarn - vlakbij NS-station. Onze vergadering sluit aan op de bijeenkomst van het Wandelplatform.

Wij beginnen om 13.30 uur.

Agenda:

1. Verslag jaarvergadering 2007
2. Bestuursverslag 2007
3. Financieel verslag 2007
4. Begroting 2008
5. Wat verder ter tafel komt en rondvraag

Vanaf 16.00 uur: borrel

De vergaderstukken zijn verkrijgbaar via de secretaris, Dirk van Kekem info@tevoet.nl of 030-2210759.

ALGEMENE LEDENVERGADERING

P E R S B E R I C H T

Amersfoort, 29 januari 2008

Recreanten winnen slag om overweg Vught

Spoorwegovergang Cromvoirtsepad te Vught blijft open voor wandelaars, fietsers en ruiters. Een mooi resultaat voor het project Overbruginfra.nl van het Wandel- en Fietsplatform en de KNHS. De gemeente Vught heeft het omstreden besluit ingetrokken onder druk van hoger beroep door het Wandelplatform. De gemeenteraad van Vught heeft haar besluit uit 2005 - om de spoorwegovergang op te heffen - ingetrokken op 13 december 2007. De overweg wordt nu alleen gesloten voor autoverkeer en blijft open voor wandelaars, fietsers en ruiters. De Raad van State heeft het hoger beroep van het Wandelplatform en de Fietsersbond niet inhoudelijk beoordeeld. Wel is Vught door de Raad van State veroordeeld tot betaling van de proces- en griffiekosten aan het Wandelplatform.

"Nu een inhoudelijk oordeel uitblijft, wordt het positief gewijzigde overwegenbeleid van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat helaas niet 'juridisch vastgelegd' in jurisprudentie. Een gemiste kans!", aldus Bas Kippers, medewerker van het Wandelplatform en projectleider van 'Overbruginfra.nl'.

In het project Overbruginfra.nl werken de koepelorganisaties voor wandelen, fietsen en paardensport al lange tijd samen om opheffing van spoorwegovergangen te voorkomen. Het Wandelplatform en het Fietsplatform blijven met de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS) werken aan het voorkomen en opheffen van barrières door (spoor)wegen.

Activiteitenkalender

Zaterdag 26 april 2008

Rondwandeling, Wiedengebied in Noord-west Overijssel [1]

Wandeling door het Wiedengebied, het grootste moerassige trilveengebied van Noord-west Europa.

Verzamelen: café Belterwiede, Veneweg 191, in Wanneperveen (dicht bij Meppel)

Start: 10.30 uur

Lengte: 14 km

Info en opgave: Hendrik Snel,

tel: 0522-261879,

e-mail: snelels@hetnet.nl

2e Pinksterdag 12 mei

Groene kades op de grens van Holland en Utrecht (20 km) [2]

We wandelen via de bekende Steinse Tiendweg naar Hekendorp.

Na de koffie aan de Goemanverweldijk volgen we de Dubbele Wiericke om het Utrechts-Hollands grensgebied te gaan verkennen.

Na een prachtige lange houtkade hebben we helaas een deel asfalt om uiteindelijk op een charmante manier Oudewater binnen te lopen.

De wandeling kan eventueel voor de liefhebbers nog verlengd worden met 4 of 7 km.

Zie ook Lopend Vuur 2003-4

Start: 10.30 uur NS station Gouda-Goverwelle

Lengte: 20 km

Terugreis met bus 180 uit Oudewater naar Gouda NS of Utrecht NS

Aanmelden: Eeffien Huizing

e.j.a.huizing@planet.nl

zondag 18 mei 2008

Gelderland, TeVoettocht Vorden/Kieftskamp [3]

Deze rondwandeling vanuit Vorden voert over en langs landgoederen ten zuidwesten van Vorden. Naast cultuurhistorie staat de wandeling ook in het teken van flora: diverse planten en veel verschillende bomen, waaronder een verzameling van zes bomen die uit één stam lijken te komen. De Kieftskamp dankt zijn naam aan

de vele Kieviten die we nu in het broedseizoen wellicht tegenkomen.

Verzamelen: NS-station Vorden, 10.20 uur, na aankomst treinen uit Zutphen en Winterswijk en bus uit Doetinchem, alle rond 10.15 uur.

Lengte: 18 km.

Horeca: Waarschijnlijk alleen in Vorden.

Neem eten en drinken mee!

Organisatie: Nico Vlasveld (026-4457852)

Zaterdag 24 mei 2008

lijnwandeling: Beneden Markeweg – Barlage – Vledderbos – Stadskanaal (Hannekemaaierspad, 2e deel) [4]

We lopen door een uitgestrekt open gebied: Ellersingerhuizerveld en Vledderveen, tegenwoordig met vliegveld; onverharde paden langs de waterschapsleiding. Een Hannes van weleer, marskramer, kiepkerel of maaier uit Westfalen, liep hier over de "tange" (zandweg) op weg naar Friesland (of verder) voor een beetje handel of werk.

Verzamelen: Parkeerterrein museumspoorlijn S.T.A.R., Stationsstraat 3, Stadskanaal. In Stadskanaal via brug Handelskade over het kanaal gaan.

Start: 10.30 uur; we rijden gezamenlijk naar het beginpunt van de wandeling (De Dikke Eik).

Lengte: 14 km

Info en opgave: Geesje Wesselius, wandelcoördinator, 050-3120917, paulwess@home.nl

Zaterdag 21 juni 2008

Rondwandeling Midden-Drenthe: Hooghalen – Heuvingerzand – Zwiggelerveld – Boswachterij Hooghalen [5]

De wandeling, beschreven in het Dagblad van het Noorden, voert grotendeels door bos. Na een stukje open veld tot het Oranjekanaal lopen we weer terug naar het bos. Weinig asfalt, goed te belopen paden, na regen soms modderig.

Verzamelen: parkeerplaats Herinneringscentrum kamp Westerbork, Hooghalen; vanuit Hooghalen in oostelijke richting.

Start: 10.30 uur

Lengte: 14-17 km

Info en opgave: Geesje Wesselius, wandelcoördinator, 050-3120917, paulwess@home.nl

Zondag 22 juni 2008

Gelderland, TeVoettocht Ooijpolder [6]

Via Natura, een landschapsfonds met als doel het instandhouden en versterken van de kwaliteit van het agrarisch cultuurlandschap, creëert in de prachtige Ooijpolder bij Nijmegen nieuwe wandelmogelijkheden via paden en bruggetjes; zie ook *Lopend Vuur* van december 2007. Wij gebruiken die voor een zomerse wandeling van Nijmegen naar Ooij, onder meer langs Persingen met zijn opvallende kerkje, Het Meertje en het Wylerbergmeer.

Verzamelen: NS-station Nijmegen, 10.30 uur, na aankomst trein uit Arnhem (vertrek Arnhem 10.07, aankomst Nijmegen 10.21).

Lengte: 18 km. Vanuit Ooij per bus terug naar Nijmegen; te voet kan ook, ca. 9 km.

Horeca: Café Oortjeshekken, iets buiten Ooij.

Organisatie: Annie Jaspers (026-4427862)

Verkeersadviseurs met een voorliefde. Voetgangers en fietsers verdienen beter!

Stationsplein 7A, 2801 AK Gouda
T 0182 520 870, F 0182 520 877
www.ligpart.nl, info@ligpart.nl

■ □ □ LIGTERMOET
■ □ □ & PARTNERS
adviseurs in verkeersbeleid